

PROPOSITIONER

Särskild vinstskatt samt fribeloppet i vinstdelningsskatten

Prop 1988/89:132

Förslagen har i korthet omnämnts i SN nr 3 1989.

1. Särskild vinstskatt

Propositionen innehåller förslag om en särskild vinstskatt. Skatten är tillfällig och beräknas normalt på vinsten för det räkenskapsår som börjar den 1 januari 1989. Skatt utgår med 15 % av beskattningsunderlaget och betalas till staten.

Den särskilda vinstskatten har samma krets av skattskyldiga företag som vinstdelningsskatten, nämligen aktieföretag, ekonomiska föreningar, sparbanker och ömsesidiga skadeförsäkringsanstalter. Även beträffande beskattningsunderlag mm finns en nära anknytning till vinstdelningsskatten. Om det finns synnerliga skäl, skall ett företag kunna få dispens från den särskilda vinstskatten.

Beskattningsunderlaget utgörs av vinstdelningsunderlaget eller ett beräknat negativt vinstdelningsunderlag, sedan detta justerats. Det sålunda beräknade beskattningsunderlaget skall höjas för avsättningar till allmän investeringsfond. Höjningen skall motsvara hälften av det avsatta beloppet.

Den särskilda vinstskatten skall baseras på företagets resultat för i normalfallet ett enda räkenskapsår. Det är sannolikt att vissa företag — utan några begränsade regler — skulle komma att vidta åtgärder i syfte att undgå skatten. För att lagstifningen skall få avsedd effekt och för att skatteuttaget skall träffa företagen på ett rättvist sätt, bör det finnas en möjlighet att ingripa mot sådana förfaranden. Taxeringsmyndigheterna skall därför kunna bortse från åtgärder som företaget gjort i syfte att kringgå lagen.

Taxering och uppbörd av den särskilda vinstskatten skall ske enligt reglerna i taxerings- och uppbördslagarna.

Slutligen föreslås i propositionen att utländsk skatt skall kunna avräknas från den särskilda vinstskatten.

2. Det fasta fribeloppet

Vinstdelningsskatten träffar den reala vinsten över en viss nivå (fribeloppet). Detta är nämligen 6 % på lönesumman (lönebaserat fribelopp) eller 1 miljon kronor (fast fribelopp).

I propositionen föreslås nu att det fasta fribeloppet från och med 1990 års taxering höjs från 1 till 2 miljon kronor.

Kompletteringspropositionen*Prop 1988/89:150***1. Höjning av den allmänna löneavgiften intill utgången av år 1990.**

Propositionen innehåller förslag om höjning under en begränsad tid av den allmänna löneavgiften med 2 procentenheter till 2,34 %. För verksamhet i annan kommun i Stockholms län än Norrtälje föreslås en höjning med 5 procentenheter till 5,34 %. Höjningen gäller under tiden den 1 september 1989 — den 31 december 1990.

Som skäl för förslaget anför finansministern i huvudsak följande:

Tendenserna till överhettning i ekonomin har förstärkts under de senaste månaderna. Det sammanhänger delvis med att den internationella konjunkturen har varit stark. Svenska företags expansion av exporten har hållits tillbaka av brist på produktionsresurer. Företagen har höjt priserna och förlorat marknadsandelar. Även på hemmamarknaden har industriföretagens pris-höjningar varit omfattande.

Överhettningstendenserna och bristen på arbetskraft är särskilt påtagliga och allvarliga i Stockholmsområdet. Andelen industriföretag med fullt kapacitetsutnyttjande och med brist på yrketarbetare är där högre än i resten av landet. Efterfrågan på arbetskraft har fortsatt att växa ytterligare under första kvartalet i år.

Den ekonomiska politiken måste därför stramas åt för att dämpa tendenserna till överhettning och hålla nere pris- och kostnadsstegringarna. Syftet är att mildra trycket på produktionsresurserna och frigöra utrymme för ökad export och ökade investeringar. Dessutom underlättas personalförsörjningen inom viktiga offentliga vård- och servicesektorer.

Det är angeläget att höjningen genomförs snarast möjligt. Med hänsyn till de administrativa olägenheter som en höjning medför både för avgiftsskyldiga och myndigheter bör emellertid de högre avgifterna gälla först för ersättningar som betalas ut och inkomster som hänförs till efter den 31 augusti 1989. Höjningen bör avse tiden fram till utgången av år 1990.

Den föreslagna differentieringen av löneavgiften innebär att det blir nödvändigt att avgöra om en avgiftspliktig verksamhet är att hänföra till Stockholmsområdet eller till övriga landet, jfr lagen (1983:1055) om nedsättning av socialavgifter och allmän löneavgift i Norrbottens län. I flertalet fall avser verksamheten rörelse. Vid tillämpningen bör man därför kunna anknyta till bestämmelserna om fast driftställe i punkt 3 av anvisningarna till 53 § kommunalskattelagen.

Reglerna om fast driftställe bör kunna ge ledning även om verksamheten avser annat än rörelse, t ex jordbruk eller fastighetsförvaltning. Det kan tänkas att det i något undantagsfall inte finns någon plats från vilken verksamheten kan anses vara bedriven. I sådant fall bör verksamheten kunna hänföras till den avgiftsskyldiges hemort.

Bruttointäkten av höjningen av den allmänna löneavgiften beräknas till 4,5 miljarder kr för år 1989 och 14 miljarder kr för år 1990.

2. Höjning av mervärdesskatten.

I propositionen föreslås också en tidsbegränsad höjning av mervärdesskatten med två procentenheter. Höjningen skall vara begränsad till tiden den 1 juli 1989 till den 31 december 1990. Skatten och skattepålägget på priset före skatt blir följande

	Skattesats	Skattepålägg
Oreducerad skatt	21 %	26,58 %
60 % -regeln	12,6 %	14,42 %
20 % -regeln	4,2 %	4,38 %

UTREDNINGSFÖRSLAG

Särskild inkomstskatt för utländska artister m fl

SOU 1989:9

Artistbeskattningskommittén föreslår i sitt betänkande att bevillingsavgiften enligt 1908 års lag med tillståndsförfarandet helt slopas. Den ersätts med en särskild inkomstskatt (definitiv källskatt) för i princip alla besökande artister och idrottsmän. I ordet artist innefattas också idrottsmän. Samma regler kommer enligt internationell praxis att gälla för båda kategorierna.

Artist som är bosatt utomlands, dvs som inte är kyrkobokförd i Sverige, blir skattskyldig för artistisk verksamhet i Sverige med följande fyra undantag:

1. Royalty eller liknande ersättning som vi enligt avtal inte får beskatta.
2. Vissa ersättningar vid privata tillställningar.
3. Frivilliga avgifter till gatumusikanter m fl
4. Andra inkomster som vi enligt dubbelbeskattningsavtal inte kan beskatta. Sådana överenskommelser har vi främst med öststaterna och vissa sk utvecklingsländer. De avser vanligen offentligt understött kulturutbyte.

Skattepliktig inkomst för artister och artistföretag blir vad som erhållits i ersättningar eller förmåner (t ex kost och logi). Den del av ersättningen som avser resa till och från eller inom Sverige undantas från skatteplikt. Varupriser

och liknande, som inte är av mindre värde, beskattas efter särskilda värderingsregler.

Avdrag för kostnader medges i form av schablonavdrag.

Bevillingsavgiften hanteras i dag av samtliga länskattemyndigheter. Kommittén föreslår att alla ärenden om särskild inkomstskatt skall handläggas av länskattemyndigheten i Örebro län. Denna myndighet har i dag i uppgift att svara för uppbörd och redovisning av svensk artistskatt avseende hela landet. Övriga länskattemyndigheter och de lokala skattemyndigheterna skall biträda länskattemyndigheten i Örebro vid övervakning och kontroll. Riksskatteverket får lednings- och tillsynsansvaret för verksamheten.

Reglerna om sanktioner, restavgift, återbetalning, anstånd mm har i förslaget utformats efter uppbördslagens bestämmelser.

Beskattning av fåmansföretag

SOU 1989:2

Betänkande av 1980 års företagsskattekommitté

1. Inkomstuppdelning

De regler som 1976 infördes i kommunalskattelagen om fördelningen mellan makarna av inkomsten i ett familjeföretag innebar att den sk faktiska sambeskattningen i princip slopades. I sådana fall där det inte förelåg gemensam verksamhet utan verksamheten bedrivits av den ena maken med den andra maken som medhjälpare ansågs det emellertid nödvändigt att som förutsättning för individuell beskattning uppställa ett krav på att arbetstiden uppgått till ett minsta antal timmar. Tidsgränsen sattes ursprungligen till 600 timmar men sänktes sedan till 400 timmar.

400-timmarsregeln har utsatts för kritik från flera håll. Det har hävdats att de tröskeleffekter som bestämmelserna ger uppskov till inte kan accepteras från rättvisa- och jämställdhetssynpunkt. Kommittén instämmer i kritiken och föreslår att regeln slopas.

I fråga om *lön till barn* i en av föräldrarna bedriven näringsverksamhet eller i ett fåmansföretag där någon av föräldrarna eller båda är företagsledare gäller för närvarande att barnet skall ha fyllt 16 år för att själv bli beskattat för lönen. Ett återkommande önskemål i bl a riksdagsmotioner har varit att åldersgränsen skall sänkas till 15 år. Yrkande om ett helt slopande av åldersgränsen har också framförts. Med hänvisning till att bestämmelsen om viss lägsta ålder tillkommit främst av kontrollskäl uttalar kommittén att den inte är beredd att föreslå ett slopande av ålderskravet. När det gäller frågan om en sänkning av åldersgränsen anser kommittén att tillräckliga skäl inte anförts för att den nuvarande 16 årsgränsen, som tillämpats sedan lång tid, skall frångås.

2. Begreppet fåmansföretag

Vid bedömningen av om ett bolag skall anses som ett fåmansföretag eller ej har det i praxis rätt ovisshet om huruvida de ägda eller innehavda aktiernas röstvärde skall beaktas. Genom ett avgörande i regeringsrätten har det numera klarlagts att det är aktiernas röstvärde som skall ligga till grund för bedömningen. Enligt kommitténs mening var detta också det ursprungliga syftet med bestämmelsen. Kommittén har därför föreslagit att i lagtexten direkt anges att det är röstetalet som är avgörande.

Även i ett annat avseende föreslås att lagtexten förtydligas. Bolag vars aktier är inregistrerade vid Stockholms fondbörs (börsbolag) eller noterade på den s k OTC-listan anses i dag inte kunna vara fåmansföretag i kommunalskattelagens mening. Också detta bör direkt framgå av lagtexten genom hänvisning till begreppet "aktiemarknadsbolag" i lagen (1985:571) om värdepappersmarknaden. Enligt definitionen i denna lag förstås med aktiemarknadsbolag börsbolag och OTC-bolag.

Enligt kommitténs förslag skall som fåmansföretag inte räknas bostadsföreningar och bostadsaktiebolag vars verksamhet uteslutande eller huvudsakligen består i att åt medlemmarna eller delägarna bereda bostäder (garage o d) i hus som ägs av föreningen eller bolaget.

Det huvudsakliga syftet med 1976 års fåmansföretagsregler var att genom olika s k stoppregler i möjligaste mån förhindra att ägarna av aktiebolag tillgodogör sig bolagets vinstmedel på ett sådant sätt att dubbelbeskattningen kringgås. Med hänvisning till att detta är reglernas syfte har det från många håll framförts kritik mot att även handelsbolagen omfattas av reglerna. Handelsbolagens vinster beskattas enligt gällande regler hos delägarna och någon dubbelbeskattning förekommer alltså inte. Man har också pekat på att fåmansföretagsreglerna närmast omöjliggör upplösning av ett handelsbolag på grund av de oförmånliga skatteeffekterna.

Kommittén har förklarar sig i allt väsentligt kunna instämma i den framförda kritiken och lägger fram förslag om att definitionen på fåmansföretag inte längre skall omfatta handelsbolagen.

3. Transaktioner mellan fåmansföretaget och dess ägare

Kommittén föreslår att de särskilda reglerna angående fåmansföretagets förvärv av lös egendom för företagsledarens privata bruk i fortsättningen inte skall gälla anskaffning av bil. Förslaget innebär en anpassning av fåmansföretagslagstiftningen till de från 1988 års taxering införda nya reglerna för beskattning av bilförmån. Det nya systemet är starkt schabloniserat. Vid beräkning av förmånsvärdet skall det inte längre göras någon skillnad mellan förmånshavare, som disponerar bilen helt för privat bruk och förmånshavare som får disponera en bil som i viss omfattning användes också i tjänsten. Det är svårt att se att det för fåmansföretagens del skulle kunna anföras några bärande skäl för att ha kvar en sådan gränsdragning.

Kommittén pekar också på det angelägna i det nya systemet för beskattning av bilförmån vinner så generell tillämpning som möjligt. Ett bibehållande av den nuvarande särregeln i 35 § 1 a mom. första stycket skulle förutsätta att särskilda regler tillskapades för beräkning av förmånsvärdet vid bilförmån som utgått i fåmansföretag.

I dag gäller särskilda regler för delägarens avyttring av fast egendom till företaget. Reglerna avser att förhindra att delägare vid en införsäljning tar ut vinstmedel ur företaget genom att betinga sig överpris. Enligt nuvarande bestämmelser kan riksskatteverket medge dispens från huvudregeln om införsäljningen sker av bl a organisatoriska skäl. I praktiken har detta inneburit att i princip alla ansökningar där fastigheten skall användas till minst 75 procent i rörelsen har bifallits. Kommittén har därför föreslagit att det re-

dan av lagtexten skall framgå att när den avyttrade fastigheten helt eller till huvudsaklig del skall användas i rörelsen så gäller inte den strängare bestämmelsen om förbud mot indexuppräkningen mm.

När en delägare (eller närstående) avyttrar egendom till företaget för ett pris som överstiger marknadspriset eller förvärvar egendom från företaget för ett pris som understiger marknadspriset, skall han beskattas för den förmån han åtnjutit som intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet.

Kommittén föreslår att om en delägare i efterhand korrigerar en felaktig prissättning bör denna och liknande situationer inte medöra att stoppregeln tillämpas om rättelse sker innan taxeringsmyndigheten har gjort något påpekande.

Lån som tagit i strid mot förbudet i 12 kap 7 § aktieföretagslagen eller 11 § lagen om tryggnad av pensionsutfästelse mm, s k förbjudna lån, beskattas till hela beloppet som intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet hos låntagaren. När bestämmelsen infördes angavs att motivet härför var att ett sådant lån egentligen är ett uttag för gott av substans ur företaget. Lånet skiljer sig alltså inte från andra vinstdispositioner. Enligt kommittén har detta resonemang alltså bärkraft och den nuvarande skatteregeln bör därför bibehållas.

Företagsledare i fåmansföretag eller närstående till honom, som erhåller ett lån från företaget räntefritt eller med lägre ränta än som normalt gäller för lån av liknande slag, beskattas för denna förmån enligt 35 § 1 a mom fjärde stycket KL. Om en anställd erhåller samma förmån beaktas denna beräkning av underlaget för tilläggsbelopp enligt 10 § 6 mom SIL. Sistnämnda

bestämmelse tillämpas inte på ränteförmåner till en företagsledare i fåmansföretag eller honom närstående person. Enligt kommittén kan det ifrågasättas om det finnas sakliga skäl för denna skillnad i behandlingen av ränteförmåner av detta slag. Kommittén föreslår därför — även av förankringsskäl — att bestämmelsen i 10 § 6 mom SLI ändras så att den även omfattar företagsledare i fåmansföretag, samtidigt som bestämmelsen i 35 § a mom fjärde stycket tas bort.

För att i rimlig mån tillgodose önskemålen att företaget skall få längre tid på sig att bedöma utrymmet i bokslutet för tantiem har kommittén föreslagit att utbetalningar av tanteim som skett under andra månaden efter beskattningsårets utgång — i de flesta fall under februari månad — skall medföra rätt till avdrag.

4. Uppgiftsskyldigheten mm

Den uppgiftsskyldighet som enligt 30 § 3 mom TL åvilar företagsledare, honom närstående och delägare i fåmansföretag att på särskild blankett (blankett 10) upplysa om olika transaktioner mellan dem och företaget, har kommittén föreslagit skall tas bort. Istället bör en viss utvidgning ske av företagets skyldighet att lämna upplysningar om transaktioner med denna personkrets. Kommittén har ansett att denna fråga bör övervägas i samband med den översyn av företagets uppgiftslämnande som bl a riksskatteverkets Rapport om ett reformerat uppgiftslämnande föranleder.

Kommitténs förslag remissbehandlades för närvarande. Remisstiden utgår den 9 juni 1989. Lagstiftningsarbetet kommer troligen att samordnas

med de stora skatteutredningar (RINK, URF) som väntas lägga sina förslag i juni 1989.

RIKSSKATTEVERKETS FÖRFATTNINGSSAMLING

1989:7 Riksskatteverkets föreskrifter om påföring av kilometerskatt när kilometerskatten ändras

RIKSSKATTEVERKETS MEDDELANDEN

Serie Dt

1989:7 Riksskatteverkets rekommendationer mm om avdrag för ökade levnadskostnader då traktamentsersättning inte utgått att tillämpas vid 1989 års taxering

1989:8 Riksskatteverkets rekommendationer mm med anledning av utbyte av konvertibla förlagsbevis utgivna av Boliden AB mot aktier mm i Trelleborg AB

1989:9 Riksskatteverkets rekommendationer mm med anledning av utbyte av aktier i och konvertibla förlagsbevis utgivna av Sannadal AB mot aktier mm i Realia Fastighets AB

Serie Du

1989:4 Riksskatteverkets rekommendationer om debitering av slutlig skall enligt 1989 års taxering

Serie Ip

1989:3 Riksskatteverkets rekommendationer mm om skatt på bingospel